

ԱՐԵՎԱԼ ՋԵՅՄ ԱՐՄԱՆ ՔԱՐԱՔԱՆ ՇԵԽԱՎԱՐ

ՕՐԱԿԻՐ ԶՄԻՒՌՆԻԱՅՑ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ՄԵՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԶՄԻՒՌՆԻԱՅՑ ՈՒՐԲԱԹ 8 ԴԵԿԱՅԻՐԵՐԻ 1850

ԹԻՒ 378

ԶՄԻՒՌՆԻԱՅՑ, 8 ԴԵԿՈՒՄԵՆԵՐԻ :

Եզրի մը լուսաւորութեան և ուսմանց մէջ յառաջդիմութեան վիճակը՝ ՚ի հարկէ նոյն ազգին զաւակաց արուած բարեկրթութենէն կենաց իմացուիլ, Աւսմունքը գլխաւորապէս երկու կերպիւ կը տրուի ժողովուեան, նամա՝ ազգին մէջ դպրատունեցը աւելցնելով և բարեկրթելով, երկրորդ՝ տղայը յուղարկելով ժամանակին լուսաւորեալ և գանազան գիտութեամբ ծաղկեալ մայրաբազաները ուր երկելի ճեմարանաց մէջ բարձրագյուն ուսմունք ստվելով և հաստատուն գիտութիւնները ձեռք բերելով կը դարձաւ իրենց հայրենեաց ծոցը, և այս տեղ հարիւտորապէս սովաճանին կամոց կը ըստարածուի ազգին մէջ դպրատունեցը աւելցնելով և բարեկրթելով, երկրորդ՝ տղայը յուղարկելով ժամանակին լուսաւորեալ և գանազան գիտութեամբ ծաղկեալ մէջ բարձրագյուն արդէն բժշկական ամէն կերպ տկար միջնութը, անչու շու միմիթարական եղամիցութիւնը մը պիտի ստանամբ անոր ու ուսմասիրտկան այժմեան վիճակին համար : Քանի մը տարիէ հետէ ազգին մէջ դպրատունեցը լաս կարի ծաղկելուն և յառաջադիմելուն վրայօք խօսիլու ուրիշանգամի թողարկութեամբ անոր բարեկրթ ընթերցուցաց աշքին առջեւ գնել կուգեմբ Փարիզի մէջու ասանող հայկացուն երիտասարդաց ցուցակը, որ ազգաւոր սեր սրտերուն անշուշու մեծ միմիթարութիւն պիտի պատճառէ :

Պարոնայը Տատեան Ամեն,

” Յօհաննէս,

” Յակովիկ :

Եյս մեծաշուրջ պայազաներէն առաջնորդ՝ զինուորական բազմարուեստից (բոլիթէնիք) զըսդոցը մոնելու կը պատրաստուի : Երկրորդը Անդամ Պարտի զպրոցին մէջ զանազան ուսմանց կը հետեւի, ուրտեղ կը դունաւի նոսե երրորդը . որուն մէջ խիստ յառաջադիմ է, և տռայժմ մէկ քանի ամսուան համար կուտանդնուուլու գարձած է :

Պարոնայը Դամեան Երամ,

կ. Պալեանց Արդիս,

Ներուղեանց Արեգնագովլ,

Արհենտիսիսիւն Արտիչ :

Եյս յարդելիներէն առաջնորդ վրայ է. միւս հինգնոյն արհետին յաջողութեամբ կը հետեւին . իսկ վերջնորդ այսինքն պարոն վ ահանեանը, որ մեծապատիւ Արդու ման աղային թոռն է՝ ճարտարապետութեան կը հետեւի . որուն մէջ խիստ յառաջադիմ է:

Պարոնայը Պալեանց Յարտիւն,

Թագւորեան Գէորգ :

Արգեան Յավիգոր :

Եիմաննեան Յօվակի :

Եօհաննեան Յօհաննէս :

Վ ահաննեան Յօհաննիկ :

Եյս յարդելիներէն առաջնորդ արդէն բժշկականութեանը լինցընելու վրայ է. միւս հինգնոյն արհետին յաջողութեամբ կը հետեւին . իսկ վերջնորդ այսինքն պարոն վ ահանեանը, որ մեծապատիւ Արդու ման աղային թոռն է՝ ճարտարապետութեան կը հետեւի . որուն մէջ խիստ յառաջադիմ է:

Պարոնայը Խութիւննեան Կարապիտ :

Ելուղեանց Յօվակիմ :

Կիւմիւշեան Խաչատրուր :

Թիւմիւզեան Յօհաննէս :

Խաչատրուրեան Յարութիւն :

Խաչատրուրեան Մուկեվան :

Փիշմիշեան Խաչիկ :

Վ աճառակիսութեան բարձրագյուն գպրոցին աշակերտք էն. որոցմէ առաջնորդ վրայ լինցըն վրայօք լրացրոյս սեպ. 29 թերթին մէջ յիշատակութիւնը ըրած եմք. Եյս յարդելիներէն առաջնորդ չորսը իրենց ուսմունքը կատարած և գպրոցին վիշայական առած են, իսկ պարոն թիւյսիւզեանը երկրագործութիւնու ալ սկսու այժմ :

Պարոնայը Խորատանձեան Արիայէլ :

Խորատանձեան Թովման :

Ամասեան Յակով :

Արունեան Կարապիտ :

Պիէշմիշեան Արտիփրու :

Թիւյսիւզեան :

Վ յու պարոններէն առաջնի երկու ազնուական և զպարբը զանազան ուսմանց կը հետեւին և խիստ յառաջադիմ էն . Երրորդը պատկերհանութիւն կը սովորվի . չորրորդը գեղագութէմ են . իսկ երրորդը՝ որ ծաղկահասակ աղնուուշի օրիորդ մըն է, այսինքն հանգուցեալ յարարական Արդիսիւն կը պարոնայը կամասանեան Արտիփի աղային թոռը, նմանապէս զանազան ուսմանց կը հետեւի :

Պարոնայը Խորատանձեան Կարապիտ :

Խորատանձեան Արտիփի :

Արենեան :

Արկուսեան Պօլոս :

Վ րակեան Պ ուկաս :

Վ րոնցմէ առաջնի երկուքը Առուրատեան գպրուցին մէջ զանազան ուսմանց կը հետեւին և խիստ յառաջադիմ էն . Երրորդը պատկերհանութիւն կը սովորվի . չորրորդը գեղագութէմ են . և հինգ գերրորդը, այսինքն պարոն Արշակեանը Անդիթ Պարպի գպրոցին մէջ կը պատրաստուի վաճառականութեան ուսմանց :

Վ յու մեր ցուցակին համեմատ ուսմանզաց թիւը 36 հոգիի կը համարի . որոց յարելով Առուրատեան գպրոցին աշակերտեալներն ալ, որ առայժմ 18—20 հոգի են . ըսելէ որ այսօրուան օրս 56 հոգիի չափ հայզգի ու սանօզը կը գտնուին ՚ի Փարիզ . Առաջի կարծեմբ թէս առ թիւը, որ քաջայցու եմք ու սեղանայ, խիստ միմիթարական և բերկրասիթէ Հայոց աղգին ապագաւու :

Վ րդ՝ այս հաշվեւն դգրու մեացած կամ մոռցուած աշակերտներն ալ, կը հինան գտնուիլ . Օրինակ համար վիւրունացի Արկանեան պարոն Հայէ Առեփանը յիշատակուած չէ, որ քաջարքիս ուրբար Վեսպոպէան գորոցին վաղեալ կը պարուած է Հայոց աղգին ապագաւու :

Վ րդ՝ այս հաշվեւն դգրու մեացած կամ մոռցուած աշակերտներն ալ, կը հինան գտնուիլ . Օրինակ համար վիւրունացի Արկանեան պարոն Հայէ Առեփանը յիշատակուած չէ, որ քաջարքիս ուրբար Վեսպոպէան գորոցին վաղեալ կը պարուած է Հայոց աղգին ապագաւու :

Վ աճառակիսութեան բարձրագյուն գպրոցին աշակերտք էն. որոցմէ առաջնորդ վրայ լինցըն վրայօք լրացրոյս սեպ. 29 թերթին մէջ յիշատակութիւնը ըրած եմք. Եյս յարդելիներէն առաջնորդ չորսը իրենց ուսմունքը կատարած և գպրոցին վիշայական առած առաջնորդ աղային թոռն էն . իսկ երրորդը համար վիւրունացի Արկանեան պարոն թիւյսիւզեանը երկրագործութիւն է Հայոց աղգին ապագաւու :

Վ աճառակիսութեան բարձրագյուն գպրոցին աշակերտք էն. որոցմէ առաջնորդ վրայ լինցըն վրայօք լրացրոյս սեպ. 29 թերթին մէջ յիշատակութիւնը ըրած եմք. Եյս յարդելիներէն առաջնորդ չորսը իրենց ուսմունքը կատարած և գպրոցին վիշայական առած առաջնորդ աղային թոռն էն . իսկ երրորդը համար վիւրունացի Արկանեան պարոն թիւյսիւզեանը երկրագործութիւն է Հայոց աղգին ապագաւու :

Վ աճառակիսութեան բարձրագյուն գպրոցին աշակերտք էն. որոցմէ առաջնորդ վրայ լինցըն վրայօք լրացրոյս սեպ. 29 թերթին մէջ յիշատակութիւնը ըրած եմք. Եյս յարդելիներէն առաջնորդ չորսը իրենց ուսմունքը կատարած և գպրոցին վիշայական առած առաջնորդ աղային թոռն էն . իսկ երրորդը համար վիւրունացի Արկանեան պարոն թիւյսիւզեանը երկրագործութիւն է Հայոց աղգին ապագաւու :

Վ աճառակիսութեան բարձրագյուն գպրոցին աշակերտք էն. որոցմէ առաջնորդ վրայ լինցըն վրայօք լրացրոյս սեպ. 29 թերթին մէջ յիշատակութիւնը ըրած եմք. Եյս յարդելիներէն առաջնորդ չորսը իրենց ուսմունքը կատարած և գպրոցին վիշայական առած առաջնորդ աղային թոռն էն . իսկ երրորդը համար վիւրունացի Արկանեան պարոն թիւյսիւզեանը երկրագործութիւն է Հայոց աղգին ապագաւու :

Վ աճառակիսութեան բարձրագյուն գպրոցին աշակերտք էն. որոցմէ առաջնորդ վրայ լինցըն վրայօք լրացրոյս սեպ. 29 թերթին մէջ յիշատակութիւնը ըրած եմք. Եյս յարդելիներէն առաջնորդ չորսը իրենց ուսմունքը կատարած և գպրոցին վիշայական առած առաջնորդ աղային թոռն էն . իսկ երրորդը համար վիւրունացի Արկանեան պարոն թիւյսիւզեանը երկրագործութիւն է Հայոց աղգին ապագաւու :

Վ աճառակիսութեան բարձրագյուն գպրոցին աշակերտք էն. որոցմէ առաջնորդ վրայ լինցըն վրայօք լրացրոյս սեպ. 29 թերթին մէջ յիշատակութիւնը ըրած եմք. Եյս յարդելիներէն առաջնորդ չորսը իրենց ուսմունքը կատարած և գպ

Ա. 3-4 տարի Վէնթ - Պարպի գպրոցը զանազան
ուսումնաց խիստյաջղողութեամբ հետեւ ելէն ետեւ,
այժմ՝ դժբաղդութեամբ ստիպեալ է մասնաւոր
դասատուութեամբ իւր աւուր պարէնը հոգալ
յիշեալ մայրաքաղաքին մէջ։ Այս բաջհայկաբան
և մաթէմաթիքսայի ու գաղղիական լեզուին մէջ
յառաջադէմ եռանդուն երիտասարդը չերցաւ
մինչեւ ցայսօր ազգասէր՝ Բարերար մը գտնել որ
օգնէ իրեն, որպէսզի կարող ըլլայ բժշկականուն
հետեւիլ. թէպէտեւ կըլսուտանայ. այս պատուա
կան արհեստը սովորելէն ետեւ. հատուցանելիւր
Բարերարին՝ իրեն փոխ տուած դրամը։

Երուսաղէմէն հետեւեալ նամակը ընկալաբ :

“Տ. Սուրբ Եղիսաբէդ, 15 Կցըմբերի 1850 :
“Պահպատճեն բարեկամիդ սէր յարգանաց :

“Եւ ահա Հուսկ ուրեմն յետ աւուրս ձիգս
ակնդէտ մնալոց շնորհաբեր ուղղորութե՛ք բարձր
սրբազն Պատրիարքի, որում համայն միտքանու-
թեամբ ակն՝ի ճանապարհ որտակամ և անձկոտ
ոգեսով սպասեալ կայաք, և հարսնն պե իւրում
նորապատակ փեռային խանդադին անձամբ՝ ի յոյզ
լինելոց յընդունել՝ի գահոյս իւր հովանաւոր՝
ըստ Լըրդոյն. և ահա յառաջներորդ աւուր նոյ-
եմբերի՝ի չորրորդ ժամու աւուրն սկսան ծածա-
նել Ծրօշակք աւստրիական շոգենաւուն՝հասեալ,
ի ծովեղերացն Պէրութայ, բաջութք արդարեւ
և հսկայազօր նաւրնթացութեամբ յալթնալ
փրփրադէզ լինանակոյտ ալեւացն, որ չարադուշակ
վուանդօք և մահահամբոյը երկիւղիւ ընսր զո՞իրտոս
ամենայն ուղեգնացիցն. և սպառնայր զիւ առնն
ահադին և զպարիսապն ալեծուփ հսմակ պատուա-
կան աւարաւեն որ ՚ի նմա՝ ծովամոյն ծովասոյզ
առնել, եթէ ոչ զամ ձիգն թափեալ, զլեակ
նաւունն ՚ի ցամաքակողմն ցըլեալ առաջի այժայի
(յոտո Կարմեղոս լերին) խորսիկին աւ ուրս եր-
կուս, ծաղը արարեալ զսպառնալիօք և զը ոնու-
թեամբ Պոսիդոնի:

Այսպիսի երկիւղակց նաևադնացութիւն հագու
ուրեմն աւուրս երիս ծանրանաւեալք՝ յեւ ընելց
՚ի վէրութայ, կալան զափունս Յոպակէի, և ելեալ
արտաքս հանդիսիւ և արժանաւորապէս պատ-
ուասիրութեամբ, հանդեաւ ՚ի Վանսն սրբոյն
Նիկողայոսի • Ուր հասին յերկրորդումաւուր և
հրաւիրակը նբ Հարք ՚ի գիմաց սրբոյ Ծթուոյ:
Ծնդ կացեալաւուրս հինգ, մեծապէս ընդունե-
լութիւնս եգիտ ՚ի գլխաւորաց քաղաքիս, և ՚ի
հիւպատոսաց և ՚ի մերազնեայ երևելեաց • որք
աճապարեցին ՚ի համբոյր խոնարհական և ՚ի տե-
սութիւնն Նորին Արբազնութեան, և պատուեցին
զարժանապատիւ անձնն փառաւոր կոչովք սե-
ղանոյ • Ի 6 նոյեմբերի ել ՚ի Յոպակէս ու զեօրիւ
՚ի Ուկմէ, որում ուղեկից եղեն զճանապարհ
միոյ ժամու՝ առ ՚ի պատիւ Նորին Արբազնութե

մարդիկ՝ ՚ի դաշտին Այենաար և անտիյետ աշտարակաշինութեան և չփոթութե լեզուաց ցրուեցան. սյլ զբնդդիմութիւն կարծեաց նորա գտանեմք՝ ՚ի հետեւալս . Ծնդ մէ ջ ջրհեղիզն և գաղթելց մարդկան ՚ի Հայաստանէ ՚ի Անենաար Աստուածաշունչն Լըբրայեցւոց դնէ ամս իբր 109 և մինչե յաշտարակն 150 . կամ որպէս ճշգրտէ կալմէտ՝ 144⁽¹⁴⁾. իսկ ՚ոյ, որպէս զնիվն կեցեալ երևի յետ ջրհեղեղին և աշտարակաշինութեան ամս 350 . և զի առաջին բնակեւթիւն նորա էր՚ի Հայս և զելց նորա սցինչ յիշտառակի ուրեք, ապա ուրեմն մարթէ է համարել հաւաստեաւ թէ՝ եկաց նա անդէն և մեռաւ, և որդիիք և Շոռունք նորա ցրուեալք յայլեայլ կողմանս Հայաստանի հաստատեցին բնակութիւննս, յորոց Անմանն բնակեալ յարեւ մտեայ սահմանս Հայաստանի՝ կոչեաց զերկին յանուն իւր՝ Աիմ; Այս պատմիչն և Յուլմայ Երձրունի միմեանց համաձայն կարգեն : ՚իւ սակաւ մի հեռացեալ միոյ յորդւոց Ամայ Տարբան անուն յայլ երկիր՝ բնակեցաւ անդէն և կոչեաց զայն՝ Տարբան՝, որ արդ կոչի Տուրուբերան . և տեղին՝ ուստի աւանդէն ցըր-

(14) Wetkunstefjuun D. v. H. T. ng d. w. 4

(15) *Հանդոց* թ. 28 :

(16) Φωνηστέριν λυπεῖναι γε μηδέπειραν τοις διαφοραῖς.

Արքանի

Անձամեծք բազարին, և հիւպատոսըն Ուստի որ և
Վարտօնիոյ և բաղումը ՚ի գլխաւոր վաճառակա-
նաց : Լուեալ գնդապետն (գլք սէրտարը) զգա-
լուստ սրբազն Պատրիարքի, առաքեաց ընդ-
առաջ նորա ձիւաւորս և տիգաւորս, և ՚ի ձայն
թմրկաց՝ հանդիսիւ եմայծ ՚ի վանս սրբոյն Գէոր-
գայ ՚ի Ուէմլէ : Ուր օթագայեալ զայն գիշեր,
և գտեալ զարժանաւոր յարգանս յերեւելից ացն,
յերկրորդում առաւօտու յերրորդ ժամու մեկ-
նեցաւ անտի, որում ընկերակցեցան բազում
ձիւաւորք, թմրկօք և ձիւշաւանօք մինչեւ յեր-
կուց ժամուց ձանապարհ : Յորոց ոմանք յետս
դարձեալ մեացելովքն հանդերձ տիգաւորք և
ձիւաւորք, երեւելի անձամբք, և միաբանութիւ-
քնդ ամենայն իր քառասուն անձինք շարունա-
կեցին զուզեն : Օդնէ զի պարզէր, և է զի ծած-
կէր թեթեադին ամպովք, բայց ոչ անձրեեաց
մինչեւ ՚ի Գալոնեայ գիւղն՝ որ մերձ է յլրուսա-
զէմ իրը և ժամ մի . ուր ընդառաջ եկեալ սպա-
սէին խորհրդական և սուրբ Հարք, սարկաւու-
գունք, և այլք ՚ի պատու տւորաց քաղաքիս և
բազմութիւ արանց . Ենդ հասեալ Նորին Արքաղ-
նութեն ՚ի տասներորդ ժամու շերրորդ երեկոյին,
և ողջագուրեալ զմէն մի ՚ի սրբոց հարց և լցեալ
զանձուկ իւրաքանչիւր սրտի, զկնի խուն ինչ հան-
գստութեան, ապա ելին ՚ի ձանապարհ ամենայն
բազմութեամբ . իւր յուղուզ լինել անդ, և ՚ի
մերձենալն ՚ի բաղաքն սուրբք . ընդառաջ եկին
ձիւաւորք հանդերձ գնդապետաւն, և այլ բազ-
մութիւն յերեւելի այլրոգեաց քաղաքիս, և հիւ-
պատոսըն լնդղոյ և լուստրիոյ հանդերձ ամուս-
նովքն . և ՚ի ձայն թմրկաց՝ բարեկարգ իմն ձեռով
և փառահեղ հանդիսիւ մտին ՚ի սուրբ կը րուսա-
զէմ ՚ի 11 ժամու : Բաղմութիւն զննողացն՝ որ
զհանապարհաւ, անթիւ էր յոյժ յամենայն աղ-
գաց . այլք բազմագոյն ևս լինէր արդեօք և հան-
դէսն իսկ փառաւորագոյն, և թէ ոչ երկինք խոռ-
վեալ յանկարձ թեթե անձրես օք գհանդիսակա-
նացն խումբ ամբոխէր :

՚ի զ ամսոյց ըստաւ ամենապատիւ Պատրիարքին
հանգերձ միաբանութեամբ , ինքն առանձին՝ լ
ձի հեծեալ , ՚ի պալատ բդեշտին . ուր գումար
եալ կային վսեմաշուք գենապետն , անդամը բա
զաքական ժողովյն և ամենայն աւագորեար , և
՚ի լուր նոցա ընթերցաւ հրովարտակն արքունի
և յետ զարմանաւորն ընդունելց զմեծարան
պատուոյ , գարձաւ ՚ի սուրբ Յակոբ . Վ սեմա
փայլ ; գէմ միաշայն հաճեցաւ առաքել զնորի
Արքազնութիւնն շնորհելով նմա զերիվար իւր ո
կեսար մինչև ՚ի վանսն , և ուղեկից եղեւ նմա ս
տենադպիրն հանգերձ բազմութեամբ անկանո
զօրաց . իւ յերկրորդում աւուր փութացա
ինքն գալ ՚ի տեսութիւն ամենապատիւ Պատրիարք
նոյնապես և դենապետն և այլ աւագանիք բաղաքի

և հրապառուք, զորս զարի յոյժ սալով ապրուց
թե ամբ ընկալաւ՝ զիւրաքանչիւր ըստ արժանի ոյն
պատուասիրեալ:

“¶ 11 ամսոյս ՚ի կիրակամուտ Երեկոցի, ՚ի ձայն
զանդակաց և կրկնին կոչնակաց հրաւիրեցաւ բարձր
սրբազնն Հայրն յեկեղեցի բաղմել յիշոս. ա-
ռաբերական մեծահանդէս և փառաւոր շքով
հանդերձ զգեստաւորեալ բահանայիւք, խաչիւ
և աւետարաննօք և երգելով զշարականն՝ “Յաղթօղ
գտաւ” : Վյամ հանդիսի ներկայ գտան և ոմանք
՚ի հիւպատոսաց հանդերձ ազնուուհի կողակցօք
իւրեանց :

ար նոր այս օրինակ վայրելութիւն և ընդհոգեար
մխիթարութիւնս փղձկեալ արդարեւ ամեննեցուն
սիրտ ՚ի քաղցր գորով ոգեզուարձ, իւրաքանչիւր
ոք նորագոյն իմն զգացմամբ ոգւոյ զներբին ուրա-
խութիւն իւր յայտնէր. մասցն տեսութեամբ
ակներեւ նշարեալ զմեծի հանդիսավեհութեան և
զցնծութեան զարդիւնն՝ զոր առ յապայն ունի
գտանել ՚ի գթառատ և ՚ի մարդասէր կամաց ա-
մենապատիւ Արքազանիս, որոյ Վատուածաղկեցիկ
և ջերմեռանդն զգացմանց սրտին և միաբանասէր
ոգւոյն; ուսումնասէր եռանկեանն և քաղաքա-
գէտ հմտութեանց՝ արդէն իսկ վկայեալս բազմօք,
քաջիկ իմն ծանօթացեալ, քաղցրագոյն յուսով
պարաբեալ կան, և առաւելագունիցն ևս հան-
դիպել ՚ի մխիթարութիւն ոգւոց իւրեանց, ՚ի
պայծառութիւն սուրբ Գահիս, և ՚ի պատիւ-
լութե պազիս. ՚ի գիմաց որոյ ջերմ բարեմաղ-
թութիւնս ՚ի վեր առաքէ առ Բարձրեալն՝ ԱՌա-
բանութիւնս, հովանի առնել զամենարաւականն
Հ.ջ իւր ՚ի վերայ ամենապատիւ սրբազան Հօրս,
քաղցրացուցանելնմա զնեղութիւնս աւետարա-
նական լծոյն, ընձեռել կեանս երկարաձիգտ
հաննեց կառողութեամբ և երկայնմտութիւն:

ՅԵՒՀՈ ԱՅՆ ԵՆ ՏԱՐԿ · 21 ամսաթուրավ կըդրեն :

ԱՐՆԴՀԱՆՔԱՎԵՍ ՀԱՆԴԱՐՄՈՒԹԻՒՆԸ կը տիրե
ԽՄՐԾԿԱՄՈՒՆԻ մէջ բայց Օ ԵՆԿԵԱՆ քաղաքին մէջ
ԼԱՍՓԻ ըստած աղանդաւորներէն ՚ի գառ, նոր ա-
ղանդավետ մը երկեան ելաւ, որուն հետեւ ողներ
պակաս չեն : Եյս պատճառաւ նոյն կողմի խռո-
վութիւնը, որ կրցուսացուէր թէ վերջացած է,
դժբաղդութեամբ կըշարունակուի : Շահին զօր-
քը պաշարած են զյիշեալ բաղաքը և կ'աշխատին
որպէս զի առանց արիւնահելլութեան հնազան-
ուեսնեն այս ապստամբ աղանդաւորները :

“Ա եհասիառ Շահը , որ՝ ամիսի մը չափ կայ :
Դում քաղաքը իւր հօրը գերեզմանին այցելուն
գացած էր , նմանապէս քանի մը օր ալ սրսի ե-
լած էր իւր բոլոր պաշտօնատարներով , այս ո-
րերս դարձաւ իւր մայրաքաղաքը .
“Ծէկնանի փողոցները քանի մը ամիսէ ՚ի վեր

Գուշաբարս, զոր յիշատակեն Ասրաբռն, Ատեփան
նոս և Պլնիոս Գօգարինի անուամբ. յորոյ սերըն
դոցն՝ ըստ վկայելոյ Եղաքացւոց, անցին ի Երիխո
կոմիտոսւ և անտի յայժմեան Ուուստուսոն. զի
և բանն Եզեկիէլի լը. 2-3 : Օդոդ և զարգոդ
կոչե իշխան Ուովո-Վեսովլքայ և Յուլիելայ, կամ
ըստ այլ թարգմանութեանց Ուուսայ-Վեսօքայ և
Թօւպալայ, Վոսօք եօթներորդ որդի Յաքեթայ
բնակեալ յարևմտեայ հիւսիսային սպառուածի
Հայաստանի զլեաւն որ ընդ Հայո և ընդ Վերս
և ընդ Կողքիս. կոչեաց յիւր անուն Վոսքիկան,
Ուովովանազ, որ ըստ սուրբ գրոց է որդի Դա-
մերայ, Փօշար համարի բնուկեալ՝ ի Փառուդիայ
յորոյ սերնդոցն գաղթականութե տարածեալ
յապայս յեզերս Պօնտոսի, զծովն ևս յիւրեանց
անուն կոչեցին Արենօզ և ապա Աշւըսինոս, և
արդի Հայը անուանելով զինքեանս երբեմն Յուր
գոմեան, երբեմն Ծրամեան, ոչ ուկաւ անգամ
անուանեն և Աբրանազեան՝ որպէս է տեսանել
յարձանագիրս Նինուէի և ի Վարդարէութին
Երեմիայի¹⁸.

(Հարուսավեսոյն +) Ասրապիւր Վարդապիւր Հակնազարեան,

(17) Արմենիա շ. 4 և 10 :
 (18) Կոմիսար լըտեհը 1850 տի , հունվար 17 : «Երես» Տառ . 27 :

կընորդուին , նմանապէս բաղաքիս ներքին ապաշ
հովութեան համար գեղեցիկ զինուորանոցներ
(գուլու-գ) շնուռցան գլաւոր փողոցաց մէջ :
Վյո կարգագրութիւնը , որ մինչև ցայսօր չկար ,
անտարակոյս խիստ բարի ազգեցութիւն պիտի ու
նենայ հասարակաց բարեկարգութեան և հան-
գստութեանը համար : Վյո ամէն բարիքը բարձ-
րապատիւ լոմիր Վիրզա թաղի խանին չնորհեն է .
որ ամէն կերպ մարդասիրական ջանքը ՚ի գործ կը-
դնէ աերութեան յառաջադրիմութեանը համար :
Յիշեալ առաջնին պաշտօնէին հոգատարութեամիւր
մէկ մեծ նոր շուկայ . և քանի մը իջեվանք (խան)
շնուռցան թէհըրանի մէջ :

Վյո և սուրբ միշտ հանդարտութեան մէջէ . ուա-
կայն չուխաները ըստ գինով կըվաճառուին , ըստ
որում այս տարի հազուագիւտ է :

“Տէրտէրեան վերապատռուելի Հ . Յովհաննէս
վարդապէտը , որ Հուոմի Հաւատոյ Տարածման
ժողովզն կողմանէ քարոզիչ Պարսկաստանի մէջ
յօտերս և պիսկոպոսութեան աստիճանն ստացաւ
Պատէն , թէպէտե տակաւին օծուած չէ . նմա
նապէս վերապատռուելի Յովհէփ վարդապէտին
ալեպիսկոպոսութեան աստիճան տրուեցաւ Հը
ուոմի գահէն : Առաջննը Պարսկաստանի վայ և
պիսկոպոս սահմանուած է և առայժմ՝ Կոր Պու-
ղա կըդանուի . իսկ երկրորդը դեռ յայտնի չէ
թէ ուր պիտի երթայ . Առայժմ թէ հրան է և
կերեւի թէ ձմեռը այս տեղ պիտի անցընէ , և
գարնան մէջ Առոտան գնուազօլիս պիտի երթայ .

Փարիզի Տեղական օրագրին նոյեմբերի 22 թերթին
մէջ հետեւեալ յօդ ուածը կըկարդացուի :
“Մուրատեան դպրոցէն ելլոզ հայազգի երիտու-
սարդները՝ դատաստուի անունով պիտի երթան
Հռոմէական դաւանութիւնը տարածելու իրենց
տպան ու Վրեւելեան օտար ազգաց մէջ”:

Այս յօդուածը գայթակղութիւն պատճառել
լով Փարիզի հայազգի ու սահնօաց մէջ՝ գանդա-
տանաց քանի մը նամակներ գրած են մեզ՝ յառաջ
բերելովթէ նոյն դպրոցին բարերար Հիմնադրին
ազգասիրական նպատակը այս չէ : Վեք արժան
համարեցինք յիշեալ նամակները՝ անսոց հեղինա-
կոց խնդրոյն համեմատ, հրատարակել Աշխըսոց
միջոցաւ: Քանզի իրաք կըտեսնե մը թէ Վուրատ-
եան դպրոցին աշակերտները մինչև ցայսօր նոյն
կրօնակիսն պաշտօնը կատարած չունին, ինչպէս
հաստատել Կուզէ Տեղա օրագիրը. որուն ըստ
այսմ մասին հրատարակածը անհիմն և անսույց
կըտարծե մը, և երկբայութիւն չունիմք թէ յիշ-
եալ դպրոցին կառավարութեան խնդրանօբը
կամ գիտութեամբը գրուած չէ :

— Տիմոֆեյի Արքական լրագրույն առաջին թերթը
ընդունելիս՝ Արշակուայ հոկտեմբերի 27 թուով
ծանուցինք : Ես լրագրույն մինչև հիմնկերորդ
թերթը՝ որ սեպտեմբերի 30 թուագրեալէ
անցեալ շաբթու ընկալուք : Եյս վերջի թերթին
մէջ կըկարդամք : Թէ հայազգի մեծարդոյ պարոն
Վյլազովսկի հռչակաւոր դաշտանկար պատկեր
հանը այս տարւոյն օգոստոսի ամսոյն մէջ (Օտե
սս քաղաքը երկու օր ՚ից ցոյց հատարակութեան
դրեր է ութը նոր պատուական պատկերներ
զորոնք տարուան մը մէջ նկարեր է : Եյս սքան
չելի պատկերները միտք ունի եղեր Բեդրոսուր
յուղարկելու :

Նոյն լրագրոյն մէջ կըկարդամք նաև : “ՄԵծ
կայսրաբայյն ամենայն Ռուսաց՝ ըստ միջնորդու-
թեան սրբագրն կաթուղիկոսի ամենայն Հայոց
շնորհեալ է ասպետութեան նշան սրբուհւոյ
Անայի երկրորդ աստիճանի բարձրապատիւ Սար-
գիս վարդապետի Գալալեանց . և նոյն առգե-
տութեան երրորդ աստիճանի նշան տէր Պետրո-
քահանային Պատկանեան , որ է վարժապետ լեզ-
ուի Հայոց ՚ի Ճեմարանին Ատաւրապու Քաղաքի
Խամբառու .”

— ՚Բէօթահիայէն, գեկտէմբէրի և ամսաթուռ հետևեալ սովհայի ո հառածքը կոծանուռ գաննեն մեր

“ Այս իշխանութեալ ամսոյ 28ին գիշերը քանի մը եղեռ նազործ անձինք բազարիս Պալէցլէ Տահանլէ կոչ ված թաղլի հայազգի այրի կնոջմը տունը կըմքս նեն . ու զինքը և իւր մէկ հատիկ տասուերկո տարեկան աղջիկը մորթելէն ետև , անսոնց դիմ ները վերմակի (եօրդափ) մը մէջ կրտսեամթեն .

բուն կրտակ տաղը բակը կըթողուն : Եւա-
զակները աս խեղճ մօրը և աղջկանը վիզը եղած
մէջմէկ շար ռակիները և ուրիշ բաներ՝ ընդամենը
3000 զնչ շի չափ առնելով կրտակին: Դրացիները
վերմակին այրելուն հոտէն արթըննալով, աս գըտ-
քաղդ տունը կըմոնեն՝ դուռը կտրելով, և
անմիջապէս տեղը սկառավարչին ըրւը կուտան :
Վսե մասիսյլ կառավարից, որուն մարդասէր և
քարեխնամզ գդացմունքը յայտնի է ամէնուն, իս-
կայն ազգու միջոցները ՚ի գործ դնելով հետևեալ
օրը ձեռք ձգեց այս եղեռնագործները, որոնք
երեք Պուլղար ծիադարման (սէյխ) են, ու իրենց
բերնովին խստառվանեցան ըրած մարդասպանու-
թիւննին, ու գողցած ստուկնին ալ հանեցին :
Եյս եղելու թեան յայտարարութիւնը (մազգա-
թան) գրուեցաւ և այսօր յիշեալ չարագ ործաց
հետ Պրուսա պիտի յուղարկուի, ուր կը բնակի
նահանգի ընդհանուր կուսակալը : Տարակցոյ ը-
կայ թէ այս մահապարտները ըստ օրինաց պիտի
պատժուին՝ ուրիշ չարագ ործաց զգաստութեան
օրինակ բլասյու համար”:

— Հալէ պէէն նոյե մք . 18 ամսաթուով կըդրեն :
“ Կատարեալ հանգ ստուժիւն կըտիրէ քաղաքիս
մէջ , որուն ամրոցներէն այս ժամաւը արձակուած
թնդանօթները կաւ ետեն նոր կուսակալ վսեմա-
փայլ Ո՛է հմէտ փաշային գալրւստը՝ ընկերութե-
4000 հանոնաւոր զօրաց : Հալէ սիլ բնակչաց սիր-
տը ու բախութեամք և միսիթարութեամք լցցվի-
ցաւ . քանզի արդէն լած են յիշէալ փաշային
մարդասէր և հայրախնամ բնաւորութիւնը . և
յոյսերնին հաստատուն է թէ իրենց միջակը օր-
ըստ օրէ և ս առաւել պիտի լաւանայ ՚ի մասին ա-
պահովութեան և անդորրութեան : Ըստյժմքա-
զաքիս մէջ 20° հազարի չափ զօրք կը գտնուի :

“ Ե՞նթէ պէէն հասած վերջի լուրերը կըծանուցա-
նեն թէ նոյն քաղաքին մեծազգի իշխաններէն ։

սուբ պէէյին պաշտպանութեամբը նոյն քաղաքին հանգստութիւնը ամեննեին չէ շփոթուեր Հալէց պի անցըերուն ժամանակը . ուստի քաղաքացիները մեծապէս գոհ են այս Պէյին մարդ ասիրութէն .
«Լուստանդնու պօլսոյ ամեննապատիւ պատրիարքին հայրական նորհիւը գերապատիւ Յակոբ Եղիսակոսը կացխատի ուստու մնասիրական ընկերութիւն մը հաստատել Վնդէպի մէջ , որուն միջոցաւ բարեկարգ դպրատուն մի պիտի հիմադրէ Արյուսամբ թէ մօտերս այս կարգադրութեան տմնայուն յուրօ կարող կրյամբ հազորդ երու ”:

ԿՈՍՏԱՆԻԱՊՈԼԻՏԱ , 3 ԴԵԿտեմբերի :

Բարձրագոյն Դուռը մինչեւ ցայտօք սովորութիւններ վաճառելու տէրութեն զանազան նահանգաց բերքերուն տասանորդը ։ զոր երկրագործ ները կը պարտաւ որին վճարել կառավարութենը ։ Եյս տասանորդները ծախու առնօղները շատ անդամ խարդախութիւն կը բանեցնէին երկրագործաց դէմ, կը նեղէին զանոնք, և իրենց իրաւունքը եղած տասանորդէն աւելի տուրը կը պահանջէին գեղացիներէն և կառնէին ։ Կառավարութիւնը այս սովորութիւնը ջնջեց մօտերս, եգեղացիները այսուհետեւ տասանորդ ըստւած տուրքին հաշիւը տէրութեան յատուկ գործակալացը հետ պիտի տեսնեն, և ինչ գինով որ վաճառեն իրենց բերքը, նոյն գինով հաշու ելսվալ պիտի հատուցանեն զտասանորդը ։ Այսիան եթէ տէրութիւնը քանի մը տարուան դաշնագրութիւն վաճառած տասանորդներ ունի, նոյն դաշնագրութիւնը ՚ի գործ պիտի դրու որ անողայմանաժամկ լրմնայ ։

Արքունի հրովարտակու
Մաֆիկպէյ է Քենտին դործակալ (գաբուքէ հիմ
կառեալ) Ամեն մաշակն և Ծաման մաշակն

կարգեցաւ լիսի փաշային և Ծոման փաշային
որոց՝ ինչպէս յայտնի է, ընդ հանուր վերատեսու-
թեան պաշտօն մը յանձնուած է նահանգաց մէջ
Միտիլի կղզւոն տեղակալ Յսմայիլ պէյին Մ
րիմբրանի աստիճան տրուեցաւ :

Կալաթայի մաքսատան նախորդ վերատեսու-
մէն աէյին աղան՝ Դարսուսի աեղակալ կարգեցաւ
Դմին պէյը . որ եկամաից պաշտօնատան մէ
առաջին գործ տկալներէն մէկն էր . Շէտաց
ընդ հանուր հարկապահանջ անուանեցաւ :

— Աւծին Բրիտանիայ գետպան վսեմափայլ սըր
Ոթրէթ ֆորտ Քէնինկը նոյեմբերի 29ին բարձրա-
պատիւ Ուշըն փաշային և վսեմափայլ Լլի փա-
շային տեսութե՛ գնաց և երկար ժամանակ խոր-
հուրդ ունեցաւ այս պաշտօնատարաց հետ :

— Ո՞եծ լապարդոսին որդին Մահրաբ պէլը՝
զինուորական նախապատրաստիչ պըրոցը ընդուն
ու եցաւ, և ի իվայի աստիճան ստացաւ *

— Յանպատրաստից ստանալոր շնող ի կալտի
անուն մեծահամբաւ խոալոցի բանաստեղծ
անցեալ ամօսյ ԶԳին գիշերը բազմաթիւ և ընտիր
ընկերութե՛ մը մէջ իւր բնական տաղանդից նոր
ապացոյցներ տուաւ, և ծափահարութեամբ ըն-
դունաւեցան իւր չնաշխարհիկ չափարերական
խօսքերը, Յիշեալ գիտնական անձը մօտ օրերս
պիտի մեկնի Վզիպտոս երթալու .

— Ալբագնն վատրիարքին վսիւանորդ արժանաւ
սպասիւ Ծաղէոս ծայրագոյն վարդապետը , որ
քանի մը ամիսէ ՚ի վեր ՚ի Ծէքերտաղ իւր վիճա-
կաց այցելութեան գոցած էր , անցեալամոյ
27ին հասաւ ՚ի մոյրաքաղաքս . և հետեւել օրը
շարունակեց ՚ի գործ գնել իւր պաշտօնը :

— Պուխարայի Խանը անցեալմէրը յուղարկած
էր վեհափառ Առ լթանին վեց ամենագեղեցիկ
ձի և ուրիշ մեծագին ընծաներ . որոց փոխարէն
օգոստափառ Ապյուրը ականակուռ նիշտի իջլիլլու
մը առաքեց այս օրերս :

— Ամոս կղզւյն նոր տեղակալ պարոն Քանէ

մէնոս անցեալ ամսոյ 28ին օսմանեան շոգենաւով
մը մեկնեցաւ իւր բարձր պաշտօնին երթալու .
— Յունաստանի նոր դեսմքան պարոն Ո՛ԵԹաք
սան՝ որ անցեալ շաբթու գաղղիական շոգենաւով
հասաւ ՚ի Կոստանդնուպօլիս , նոյեմբերի 30 ին

ընկերութիւն գեսպանատան գործակալաց այցելութեան գնաց բարձրապատիւ մեծ հայրդութեան արտաքին գործոց պաշտօնէին , որոնք խիստ մարդասիրութեամբ ընկալան զինքը .

— Ենցեալ ամսոյ Յօին հինգշաբթի օրը Օէյ
թին Պուռնուն եղած վառողի աղօրիքներէն եւ¹
րեք հատը դժբաղդ դիպուածով մը Ճայթեցան
Վնիմիջապէս հարիկաւոր խնամքները ՚ի գործ դը
րուեցան այս վտանգէն վիրաւ որուած բանուոր
ներուն որոցմէ երկու հոգին ալ մեռաւ .

— Ենցեալ ամսոյ 19ին սուրբ Փրկչի ազդային
հիւանդանոցին մարդարական գպրատան աշա-
կերտաց հաղցաքննութեն հանդէսը կատարեցաւ
ի ներկայութեն ամենապատիւ սրբազն Յակոբ
Պատրիարքին , և նախորդ Պատրիարք ամենապա-
տիւ սրբազն տէր Առեփաննոս Ըրբեափակոպոսին

Ըրմացու . Ըլե ներկայ էին այս հանգէսի
վսէ մասփայլ մահտեսի Շանիկ ամիրան , և հետեւ
եալ մեծապատիւ յարգելիները , Քիւրքճիանն
եան Յակոբ աղան , Խորասանձեան Պետրոս աղան
Եազդընեան Յօհաննէս աղան , ԿռՃիկեան Յակոբ
աղան և ուրիշ ուսումնական արժանայարգ ան-

Ճի՞նք և հայագիտի բժիշկներ : Այս գովոցին մէջ
140էն աւելի օրը և անտերունչ տղայը կըգըմ
նուին , որնիք քննուեցան նախ քրիստոնէական
վարդ ապետութեան վրայօք , և յետոյ հայկաբա
նութեան , տաճկերէնի , թուաբանութե՛ , աշ
խարհագրութեան , ու ըռուագրութեան և վայել

շագրութեան վրայօք • Հանդիսականները չնոր
հակալ եղան աշակերտաց յառաջադիմութենէն
և առնքին ալ ջերմեռ անդ բարեմադրթութիւններ
ըրին անոր շարունակութեանը և յարատեռ

թեանը համար , հրապարակաւ իրենց գոհունա
կութիւնը յայտնելով հիւ անդանոցին վերատե
սու չվեմափոյլ Տատեան Պօղոս ամբոյին ազգս
սիրական խնամքին և գպրատան վերատեսու
կոճիկեան մեծապատիւ Յակոբ աղային : Ե
առթիւ հիւանդաց և անկելոց սենեակները յաս
կապէս սոյցելութեան գացին և միմթարեցի

机智与智慧——王阳明智慧全集

ԱՆԳՎԱԱ. | ԾՆԱՊՈՅՆ. 15-27 Կոյեմբերի • Ք.
զաքական գլխաւոր լուրեր չկան • գործքերը կա
նոնաւորապէս իրենց ընթացքը կը շարունակեն
գործաւոր ժողովսւրդը օր ըստ օրէ կըսաւաշնան
բարեկեցութե ճամփուն մէջ . որուն ամէն կեր
պիւ և անձնանուեր գործդունէութեամբ նպա
տամատոյց կըսայ աղնուականաց և մեծամեծ

դասը , և մասնաւորապէս կառավարութիւնը :
Ի՞ւրեղեայ (պիլօրէ) պոլատը՝ (այսպէս կ'ան-
ուանեն հիմայ ընդ հանուր ցոյցին համար կանգ-
նուած չենքը) զարմանալի արագութեամբ մը կը
յառաջանայ , և արդէն մեծաշուք և զարմանալի
երևոյթ մը կըներկայացնէ հասարակութեան աչ-
քին : Ո՞նտոն քաղաքը գալտարւոյն մայիս ամսոյն
մէջ սքանչելի և վեհապահն տեսարան մը պիտի
ըլլայ , և յայնժամ իրաւամբ պիտի կոչուի Այ-
րաքաղսք Տիեզերաց :

Է՞րագիլները երկար նամակ մը հրատարակեցին, որուն մէջվ ոււզման կարդինալը կըքացաւը իւր ընդունած աստիճանին պատճառները և կ'աշխատի ապացուցանել թէ Հռոմայ աթոռողն այս կարգադրութիւնը ամեննեին հակառակ չէ օրինաց . Այս յայտարարական թուղթը խիստ խոհեմութեամբ գրուած է, ուր ընդհանրապէս մեծ շափառորութիւն մը կըտեսնուի, բայց դժբաղդութեամբ տեղտեղանձնական կծու խօսքեր կը տեսնուին, որ անշուշտ խիստ անարժան է եկեղեցականի մը լեզուին վրայ : Որպէս և իյէ մեծ տարբերութիւն կայ աս յայտարարութեան և Հռոմէն յուղարկուած կոնդակին մէջ, նմանապէս հօգուական թղթոյն մէջ, որով Վուազման նոր արքեպիսկոպոսը կըծանուցանէր Վնդղիսյ Հռոմէականաց Հռոմի դահին որոշումը : Քրիստոնէական խոնարհութիւնը յաջորդեց յաղթական աղաղակներուն, և այժմիւր ընթացքը բոլորովովն փոխեց ու եղայրական սիրով և իրաւունքներ յառաջ բերելով կաղաքէ իր աւետարանական հայրենակիցները որ ընդհանին վիճակը բողբական Վնդղիսյ մէջ : Ենտարակոյս քրիստոնէական վայյել և խոհեմ ընթացք մին է այս . բայց ինչու համար առ կերպիւ չուղեց սկսիլ . ինչու համար իսկ սկզբանին կատարելուն մեջ ունին

խասական և յաղթական լիզու մը բանեցուց , որ
հարկաւ որպակէս ննդ զիս դիւ բագրդիս զգացմուն
ըը պիտի արթնցներ և յուղմունք մը պիտի պատ
ճառեր , զոր այսօրուան օրս խիստ գժուար է
հանդ արտեցնել . ինչոր երկու ամիս առաջդեռ
պանական խօսակցութեամբ դիւրին էր ստանալ ,
այսօր անհնարին կ'երևի , մանաւ անդ թէ կը փախ-
ցուի որ հո ոմէականաց աղատութիւնը նոր զնաս
մը չընդունի . բայց յանցանքը որո՞ւ է , անչո շո
անոնց կը վերաբերի , որ ներկայ գժուար կացու-
թիւնը ծնանելու պատճառ եղան :

|| տուոն , 5 Դեկտեմբերի ըստ նոր տումարի :
Վեծին Ծրբանից բոլոր արքեպիսկոպոսները և
եպիսկոպոսները աղերտագիր մը մատուցին Քա-
դուհացն , զոր կաղաքնեն սահմանադրամիան ամէն
միջոցները ՚ի գործ դնել Հռոմի գահին նոր կար-
գադրութիւնը՝ ոչնչացնելու համար : Ա և հափառ
թագուհին ամսոյս 10ին մասնաւոր խորհուրդ մը
պիտի ընէ Վունիսոսորի պալատը և արգէն հրա-
ւիրական տոմսակներ յուղարկեցաւ ամէն պաշ-
տօնէից (մինիսթր) :

ԳԱՂՋԻԱ . Փարիզ , 6 Դեկտեմբերի ըստ նոր
տու մարի , Դերմանիոյ խոռվութիւնը քաղաքական
անձանց ուշադրութիւնը կը պաղեցնէ , և իւրա-
քանչիւրոք կը մտածէ թէ Վաստիայ և Տրուսիոյ
մէ ջպատերազմ բացուելու ըլլայ . Դաղղիոյ հա-
սարակապետութիւնը ի՞նչ միջոցներ ՚ի գործ պիտի
դնէ , և որ կողմին հետ պիտի միաբանի : Քանզի
թէ պէտև Գահերեցը իւր պատշաճական թղթոյն
մէջ կը հաստատէր թէ Դերմանիոյ խնդրացն մէջ
չէզոք պիտի մնայ իւր կառավարութիւնը , բայց և
այնպէս քանի մը օրէն ետև 40 հազար զօրք պա-
տրաստուելու և հիւսիսացին սահմանագլու խները
յուղարկուելու հրամանագիր հանեց . որոց հա-
մար , ինչպէս յայտնի է , 8 միլիոն 400 հազար
ֆրանք պարտք պիտի ընէ . Բաց յայսմանէ շատ
կարելիէ , թէ միւս մեծ տէրութիւններէն մէկը
գէնքով միջնորդութիւննելու զէ աս գործոյս մէջ .
յայնժամ կամսայ ակամայ Դաղղիան ալպիտի պար-
տաւորի միջամտեխ ըլլալպատերազմին , որուն հե-
տեւութիւնները անհնար է այժմէն գուշակել :
Վայ պատճառաւ քաղաքական ծանրագլուխ ան-
ձինքը առայժմ ուրիշ երկրորդ ական խնդիրները
մէկ կողմ թող տալով , աչքերնին դէպէ ՚ի Դեր-
մանիա դարձուցած են , թէ պէտև տակաւին մեծ
յոյս կայ թէ բարեկամօրէն կրնայ վերջանաւ Վաստ-
իայ և Տրուսիոյ մէջպատահած սաստիկ տարա-
ձայնութիւնը :

Օլից քաղաքը Վւստրիոյ և Ռուսիոյ պաշտօնից մէջ եղած խորհուրդէն ետե խաղաղութեայուր և երեւ մունքը աւելցան , և պատերազման պատրաստութիւնները այնքան մեծ գործուէութիւնները յառաջ չեն երթար՝ ինչպէս ՚ի սկզբան աղաղասէր անձինքը կըբարեմաղթեն ՚ի բոլոր բանէ որ առանց պատերազմի և արիւնահեղութեան օրինաւոր վախճան մը տրուի Դերմանիոյ փոթութեայը՝ թէպէակ այս բանը խիստ գժուար երեւ ՚ի առայժմ :

ԱՎՐՏԵԱՆ. Դուրին, 8 Դեկտեմբերի ըստ նոր
ու մարի. Լցու ային խորհրդանոցը անցեալ ամսոյ
1-23ին մեծ հանդիսութեամբ բացուեցաւ :
Դագաւորը իւր գահախօսութեղ մէջ հետու եալ
երպիւ խօսեցաւ Հռոմի գահին հետ ունեցած
Աէճին վրայօք, «Բէկարէտե. իմ կառավարութիւնս
մէն միջնուները ի գործ դրաւ, այսու ամենայիշ
կրցաւ մինչև ցայսօր վերջացնել՝ տէրութեան և
Հռոմի գահին մէջ պատահած գժուարութիւն»

երը (կ)իգարտեան» օրինաց պատճառաւ, զրոնք ինք կրնար մերժել տէրութեան քաղաքական և աւերական հանգամանքնեւն : (Շարունակ և կամ յամ ծափակարութիւնն :) Այս գործողութեան և եւր ընթացքին կանոնը յարդել է միշտ զուրբ ահը, բայց միանգամայն հաստատուն որոշմամբ ու ու զեմք անվնաս պահել մեր օրինադրութեանց սնկախութիւնը : (Կեցչէ Ծագաւորը, - Եր, ծագակարութիւնն :) Հաւատարիմ մնալով մեր պարուաւորութեանցը մէջև միանգամայն յարատել եղով ՚ի գործ գնել մեր իբրաւունքը, կը յուսամբ թէ ժամանակաւ, և խոնական ու քաղաքական

ዕዲ አበበ ተስፋያዊ

ደንብና ስነዎች፣ 8 ቀበሌዎች

Ո՞ւր հոգեւոր Առաջնորդ գերապատիւ Պօղոս
որբազն արբեպիսկոպոսը , որ վիճակները այցե-
ութեան գացած էր , ամսցոյ Չին շաբաթ օրը
միշտարձաւ Իզմիր՝ մեծ ուրախութիւն պատ-
ճառ երլու բոլոր ժողովրդեան սրտին :

— Պարսից վեհափառ Շահին թարգման զմիւռը
ացի Դաւթեան Յօհաննէս աղան , որուն կու-
ռանդնուալովս հասնիլը նախընթաց թերթերով
անուցինք , տնյեալ շաբթու երկու շաբթի օրը
աւստրիական շնդենաւով հասաւ Իզմիր . ու ը իւր
արձր աստիճանին վերաբերեալ պատուով ըն-
դունուեցաւ : Ծիշեալ երկելի պաշտօնատարը
ամսոյս Զին շաբաթ օրը այցելութեան գնուց նա-
հանգիս կուսակալ բարձրապատիւ Հալիլ փաշա-
յին . որ բազում մեծարանօք ընկալաւ զինքը :
— Ենցեալ ամսոյ Զին մահապարտ տաճիկ մը-
նալապարակաւ գլխատեցին քաղորիս Լահի Պալէ-
բալլը ըսուած թաղը ՚ի ներկայութեան բաղմա-
թեւ մասունքուեան :

— Ուուսաց օգոստափառ Նիկոլայոս կայսեր տօնախմբութիւնը ամսոյն Եին չորեքաբթի օրը սովորական հանդիսիւ կատարեցաւ : Վ սեմսոփայլ մօսիւ Տիկանօֆ ասպետը , որ քաղաքիս մէջ Ուուսաց ընդհանուր հիւպատոս է , ընկերութեամբ հիւ-պատոսարանին պաշտօնատարաց և Ուուս հըպատակաց կէս օրին 1 ժամ մնացած Այիս Ֆութինի Յունաց մայր եկեղեցին գնաց . ուր պատարագ մատուցաւ ՚ի ներկայութեան քազմութիւ ժողովրդեան : Կէս օրին քաղաքիս ամրոցներէն և նաւահանգիստը գտնուած Անդզիոյ տէրութեան պոբեռն ըստ սովորութեան թնդանօթներ արձակուեցան ՚ի պատիւ տօնախմբութեան :

— Վ Էննայի Եւրոպա լրագրէն ցաւալի սրտիւ կ'իմանամբ թէ , մեծահարուստ պարոն Ազէքսանդրը Ուաֆայէլ Պարամեան Հայաղգի ասպետը , որ Անդզիոյ խորհրդանոցին անդամէէր , նոյեմբեր 5—17-ին իւր մահկանացու ընթացքը լրմբնցուցէր է ՚ի հասակի եօթանատւն և հինգ ամաց :

ԱՐԵՎԱՆԻ ՏԱՐԱԿԱ
ԶԴՐԱՎՈՒՄ, ՏԵԼԵԿԱԾԵՐԻ.

Ահաւասիկ գլխաւոր՝ ապրանաց տրժեքը որոնք
ընդհանրապէս անշարժութեան մէջ են : Փալա-
մուտին գիները բիչ մը իջան, և Անդղիայ տեսակը
հազիւ թէ 70—72 զուռուցի կըծախուի : Տորոնը
նմանապէս թուլէ 250—260 զուռ կենդինարը :
Դիմոնը 104½ զուռուցի չէրին դժուարավաճառ
է : Բամպակը 260—275 զուռուուցի դժուարութք
կըծախուի : Զէթին գինը՝ 224—235 զուռուուցէ
կենդինարը : Դէհրին 15½—16½ հօխան գիւրած
վաճառէ : Խահմէն 780—860 զուռուուցէ հարիւր
հօխան ըստ տեսակին :

ՀԱՅՈՒԹ ԵՐԱԲԱԴԻՆ-ԱՆԴՐԻ

Անտոն	110½	Հինգնոյլ:
Մարսիլիա	175	
Քրեստ	340	

Digitized by srujanika@gmail.com

Այսպէս Ճեմա Արագելու կնդիմայի արամնահան վերա-
բուծը կը անուշանէ քաղաքին հաստրակութեանը, ին շաբ-
արդի աշխատութեան և անութեան եթե՝ հանքային նոր
աշխատուած (իսամուր) Տը հնարից է արհեստական պատրու-
խան ականեր շնչելը. զբոնչ առանց իսայի և առանց Բե-
տեռելը՝ ելս ակաների ու ուշը կը դնէ. ուր բնա-
կան ապահանց գործը իսկա բիրութեամբ կարարելն է
շաբ, ամենելին յայտնի չէ արհեստական ակայ ըլւալը.
Ելյա Քարած ապահանց վրայ եղած ծափելը ճիշտ չա-
գուածով կը իցէ (իսակալամաք). որով ական կ'առողջ ջա-
նայ, և իւր պաշտօնը բնական իւրակի կը կարարէ.

Միայն Առաջերս ապահովանական վարդերը չաղաքին կիւն
մահալլէսի ըստուած թաղը նախամ (Օպէնին պահուողից էլ

ԿՈՒՑՈՒՄՆ ՀԱՐԵԼՈՒԿԻՆ

Հրատարակելց ՚ի թիւ 375 լրագրուս :
Առ Պատուելի Պարսն Սամուել Պետրոս թարգման :

՚ Կառաստինուզօքմա .
Հանելը է ը-ծեց ՚ աղասա , մարդարէ .
Երաշին ՚ և ակյաս , գո-ճի ուել թու՛ տնէ .
Բայց Ահա բարյետալ նոր ՚ աւ էնդինէ .
Գիշու՛ այս անգամ ժիւ ըստ բառամի է .
Ե՛ւ ս ի՞ո՞ղէմ . օ՞ն , օ՞ն , օ՛ լու՞ կանէ .
Ը Ա-ը ժեւ ըըշանակի ՚ և ՚ ա ՚ բառ Ո՞նէ ՚ :
Ո՞ր ի՞ո՞ւ բարյու՞նե՞ս , ժիւ ճիւշ հասաւը է .
Կայ ի՞ո՞ր ժիւ բոլը , Թշ ի՞ւշ ի՞ցյու՞նէ .
Քիշը անանդէ աչիւտ՝ լըրու՞ն ը-Սիսէ .
Կամի , անիւնն ը-նինէ . իարինով ը-նինէ .
Հայել իւ նայէ , իերարքանդէ Ո՞նջն է .
Օչու չի . օշն է . չի , քառամիլոյն է .
Ո՞ւ ՚ անձն քառամական ապահով իեզուի .

ՀԱՅՈՒԹՅԱՆ ԱՐԵՎԻԿԱՆԻ ՊՈՅ ԿԵՐԱՏԵՐԱԿ

Հայութակիչն աէր լսագրոց :

Ե Տ Պ Ա Ր Ա Խ Ա Ր Ա Խ Ո Յ Ո Յ Ա Ր Ա Ր Ա Խ Ե Խ